

NR 1 – FEB 2013

ÄRGÅNG 16 – NR 38

SMÅDISIGT

MEDLEMSBLAD FÖR DIS-SMÅLAND

I detta nummer:

- *Kallelse till årsmöte med DIS-Småland*
- *Hans Nilsson: Donald Freij lär unga släktforska, sid 3*
- *Ordförandens och redaktörens spalter, sid 4*
- *Egon Burman: Kanske distansutbildning är lösningen, sid 5*
- *C C Engströms minnen (forts), sid 6*
- *Arne Johansson: Svenskar födda i Tyskland, sid 7*
- *Nya medlemmar i DIS-Småland, sid 9*
- *Eva Johansson: Systrarna på torpet Kajsalyckan, sid 10*

Vi har valt Älmhult som plats för årsmötet 2013. Det är en ort som har bra kommunikationer med stora delar av Småland och ligger på kort avstånd från Alvesta, Växjö, Ljungby, Markaryd och andra centralorter. Kanske några även får lust till ett besök i nya IKEA-varuhuset. Det har öppnat till kl 18 på lördagar. "Snålskjutsen" går ofta och gratis mellan torget vid stationen och nya IKEA.

Detta, i kombination med att vi lyckats engagera **Claes Westling** från Riksarkivet som föredragshållare, hoppas vi ska bidra till ett rekordstort deltagande i årsmötet.

Boka in lördagen den 13 april redan nu så ses vi i Aktivitetshusets rymliga lokaler, Ikeagatan 8 i Älmhult. Lunchen intar vi på Ikea Hotell och Restaurang ca 400 meter från Aktivitetshuset. Glöm inte att uppge önskad lunchrätt. 1) *Pannbiff med rödvinssky, champinjoner, bacon och syltlök, serveras med haricots verts och örtpotatis.* 2) *Ugnsbakad laxfilé med senapscreme och primörer, serveras med dillslungad potatis. Svårt att välja, eller hur?*

Styrelsen

Claes Westling
1:e arkivarie Riksarkivet

Kallelse till årsmöte med DIS-Småland

Lördag 13 april, kl 10.00 – Aktivitetshuset, Ikeagatan 8, Älmhult

09.30 Ankomst och förmiddagsfika
10.00 Årsmöte och därefter kort paus

11.00 Claes Westling föredrag "Arkivmaterial som inte finns på Internet"

12.00 - 13.00 Lunch Ikea Hotell och Restaurang

13.00 Claes Westling fortsätter att berätta

14.00 Eftermiddagsfika

14.30 Frågor om Disgen besvaras
Avslutning senast kl 15.30

Anmälan senast 4 april
till Börje Jönsson
0381-108 40 eller b_json@hotmail.com

Anmälan är nödvändig om du önskar lunch och fika. Kostnad 100 kronor. I annat fall givetvis utan kostnad.

Organisera gärna samåkning!

DIS-Småland

Regionförening till Föreningen DIS – Föreningen för datorhjälp i släktforskningen
Verksamhetsområde: Jönköpings (F), Kronobergs (G) och Kalmar (H) län

Styrelse

Rainer Timander	Landshövdingegatan 10	392 31	Kalmar	0480-42 08 75	leoniden@gmail.com	ordförande
Rune Elofsson	Norra Storgatan 44 A	575 32	Eksjö	0381-129 94	rune.elfsson@telia.com	sekreterare
Börje Jönsson	Klosterstigen 9	575 37	Eksjö	0381-108 40	b_json@hotmail.com	kassör
Arne Johansson	Södra Storgatan 29 D	590 80	Södra Vi	0492-205 20	webmaster@dis-smaland.se	webbmaster
Egon Burman	Murmästarevägen 1	352 61	Växjö	0470-637 26	fgeb@live.se	ledamot
Donald Freij	Hjälshammar Sjögård	331 93	Värnamo	0370-65 07 93	donald@freij.se	ledamot

Funktionärer

Börje Jönsson	Klosterstigen 9	575 37	Eksjö	0381-108 40	b_json@hotmail.com	fadder, utbildare
Rune Elofsson	Norra Storgatan 44 A	575 32	Eksjö	0381-129 94	rune.elfsson@telia.com	fadder, utbildare
Robert Mallander	Nissanvägen 24	562 40	Taberg	036-30 81 48	robert@mallander.se	fadder, utbildare
Leif Berglund	Örngatan 11	561 33	Huskvarna	036-13 07 97	leifaberglund@hotmail.com	utbildare
Jan Jutefors	Ryssbyvägen 15	380 30	Rockneby	0480-665 65	jan.jutefors@telia.com	fadder
Donald Freij	Hjälshammar Sjögård	331 93	Värnamo	0370-65 07 93	donald@freij.se	disbytombud

SmåDisigt - Medlemsblad för DIS-Småland

Redaktör: Egon Burman – fgeb@live.se

ISSN 1650-3066 Upplaga 1 300 ex, 4 gånger/år
Tryckeri: Lindströms Tryckeri, Alvesta
Ansvarig utgivare: Redaktör Egon Burman

Manus sänds till redaktören, som förbehåller sig rätten att redigera innehåll som kommer till användning. Citat ur SmåDisigt får göras om källan anges. För återgivande av signerade artiklar samt illustrationer krävs tillstånd av författaren/illustratören/fotografen. Författarna är själva ansvariga för innehållet i artiklarna.

Redaktören uppmanar medlemmarna att bidra med material till SmåDisigt samt föreslå frågor att behandla i kommande nummer.

Hjälp också till så att vi blir fler medlemmar i DIS-Småland.

Medlemsavgift

150 SEK + DIS-Småland 70 SEK
Plusgiro 140 33-5 Föreningen DIS
Organisationsnummer 82 70 01-1029

Adressändringar sänds till

Föreningen DIS
Gamla Linköping, 582 46 LINKÖPING
E-post dis@dis.se

Stort Grattis Rune!

till den utmärkelse du fått som tack för långt och förtjänstfullt arbete inom föreningen DIS. Som sekreterare i vår styrelse, fadder och utbildare är du outhärlig för DIS-Småland.

Disbyt är åter igång

Vårt Disbytombud Donald Freij meddelar att Disbyt nu är igång igen efter en tids problem med programmet. Välkommen att sända in ditt material. Du vet väl att det ger en fördel när du ska söka i Disbyt. Du kan klättra i generationerna på samma sätt som i Disgen. OBS att tidigare insänt helt ersätts av det nya du sänder in.

Rätt kyrka – fel ort

Fotot visar rätt kyrka till Eva Johanssons artikel i nummer 3-2012 av SmåDisigt, sidan 9. Det är alltså Södra Sandsjö kyrka, men det är inte i Ingelstad den finns utan längre söderut, i *Dångebo i Tingsryds kommun*. Kyrkan i Ingelstad åker jag ofta förbi och vet förstås att den tillhör Östra Torsås församling.

Redaktören drabbades av en blackout och enda förklaringen är troligen att kyrkorna är nästan jämgamla ”Tegnér-lador” och till förväxling lika. Förvånande nog var det bara en läsare som påpekade felet. Jag blir glad om alla rättar genom att ändra texten till följande:

*Södra Sandsjö kyrka i Dångebo, Tingsryd.
Biskop Esaias Tegnér invigde kyrkan år 1838.*

Han lär unga släktforskare

Donald hjälper 18-åriga elever som vill veta mer om sin släkthistoria

Kajsa Scott, Elin Nyström, Agnes Hermansson och Alexandra Fransson instrueras av släktforskaren Donald Freij.

De här flickorna går i årskurs 2 på humanistiska och estetiska programmet på Finnvedens gymnasium och har själva valt att läsa släktforskning.

Sedan Donald intensivutbildat historieläraren Jonna Grahn en dag och hennes eleverna en dag så klarar de det mesta på egen hand, men hör av sig till Donald och får hjälp när de stöter på svårigheter. (red.)

Släktforskare brukar vara äldre herrar och damer. Men nu har elever på humanistiska och estetiska programmet på Finnvedens gymnasium (Figy) valt att fördjupa sig i släktforskning.

Släktforskaren Donald Freij i Värnamo har gjort ett besök på Finnvedens gymnasium. Han var inbjuden av Jonna Grahn, lärare i historia.

19 av hennes elever på humanistiska och estetiska programmet i årskurs 2 har fördjupats sig i släktforskning i ämnet historia. Fram till maj 2013 ska de släktforska och forska om orten Värnamo.

- Den här kursen är helt ny, eleverna har fått vara med och forma den. De vill läsa sin egen historia och lära mer om sina rötter, berättar Jonna Grahn.

Toppengrej

65-årige Donald Freij var glad som en lärka för att han fick lära ut konsten att släktforska till ett gäng 18-åringar. Han har sysslat med släktforskning i 41 år och vet att det är mest pensionärer som håller på med det.

- Ja, så är det. Men det är en toppengrej att eleverna vill göra det här, det är roligt att eleverna vill börja så tidigt, tycker Donald Freij, som själv var 24 år när han började släktforska.

Slott i Skottland

Kajsa Scott, Elin Nyström, Agnes Hermansson och Alexandra Fransson är några av de elever på Figy som är nyfikna på sin släkthistoria. Ett par av dem har redan fått veta en del av släktingar som forskat lite.

- Min faster har släktforskat och vi är från Skottland, säger Kajsa Scott.

De här flickorna har märkt att de sällan fått speciellt uttömmande svar av sina föräldrar eller mor- och farföräldrar när de frågat om släktens historia. Nu vill de ta chansen att på egen hand söka svaren.

- Jag har bara mormor kvar som jag kan fråga, men jag skulle vilja veta mer om mina far- och morföräldrars föräldrar, berättar Elin Nyström.

Kan ge svar

Flickorna tror att de kan få en förklaring till vilka de är genom att lära sig söka i arkiven.

- Jag har alltid undrat vem jag är. Jag vet att jag har många bönder i släkten; kanske är det därför jag trivs på landet, säger Agnes Hermansson.

Donald Freij kan intyga att släktforskning kan ge svar på vem man är och att man har stor nytta av det.

- Jag har alltid varit liten, i skolan blev jag retad för det. På min mors sida har jag samiska anor, och samer är oftast kortväxta. Så i dag är jag stolt över min längd, säger han.

Text och foto:

*Hans Nilsson 0370-30 06 00
hans.nilsson@varnamonyheter.se*

Artikeln var införd i Värnamo Nyheter den 13 oktober 2012.

Ordförandens spalt

När du läser denna artikel så har vi jul- och nyårshelgerna långt bakom oss. Löften inför det nya året har getts. Forsiktigtvis sneglar man inte bakåt i tiden. Därmed slipper man se vad man inte har gjort eller borde ha gjort. Jag har vid flera tillfällen uttryckt att vi ska göra en satsning på utbildningar inom hela Dis-Smålands verksamhetsområde. Tyvärr har det inte blivit så i full utsträckning. Det vanliga är att man skyller ifrån sig med ett antal orsaker. Det ska jag inte göra. Man kan ju inte ta ansvar för allt som händer, särskilt det som ligger utanför ens förmåga att bestämma. Trots det har man ett ansvar. Ansvar att något ska bli gjort. Frågan är hur? Ansvar är enligt min mening en sak för alla medlemmarna i föreningen. Ansvar är inte enbart en fråga för ordföranden eller styrelsen.

Det måste vara varje medlems ansvar att arbeta för föreningens bästa. Föreningen är ju till för medlemmarnas förkovran i användning av datorn i släktforskningen.

Vårt egen datorprogram DISGEN har genomgått en fantastisk resa i sin utveckling. Numera kan man förutom att lagra uppgifter om födelse- giftermåls- dödsdag och flyttningar även visualisera det hela via kartfunktionen, inte bara i datorn utan även via Google Earth, där man kan presentera sin släkt för vänner och bekanta över hela världen. Det är bara att ge dem en login så är det synligt.

Möjligheterna är många, enda svårigheten är att man ska behärska tekniken för att realisera sitt projekt.

Då är jag tillbaka till ansvarstagandet. Styrelsen i sig har kompetenta lärare i ämnet men vi behöver fler som kan delta i att lära ut våra programvaror. Är det för mycket begärt att du som har kompetensen aktivt deltar i vår strävan att öka kunskaperna hos våra medlemmar i våra programvaror?

Om vi inte kan rekrytera fler utbildare så ser jag en framtid för föreningen som inte ger något hopp för överlevnad. Det är väl ingen nyhet för någon att vi blir ett år äldre för varje år! Ta ditt ansvar!

Välkommen till årsmötet, det är viktigt att du kommer! Det äger rum den 13 april i Älmhult.

Rainer Timander
ordförande

Redaktörens spalt

Att detta nummer av SmåDisigt når medlemmarna så sent beror först på att det dröjde innan vi i styrelsen fick klart med ort och program för årsmötet. Se kallelsen på första sidan.

Därefter vidtog en serie datorproblem som ytterligare försenat detta nummer. Ett decembernummer långt in i februari verkar fel. Därför väljer jag att börja på ny årgång och därmed låta detta nummer av SmåDisigt bli *Nummer 1-2013*.

På funktionärsträffen i Linköping i oktober tog jag en del foton. Jag gläder mig åt att ett av dessa har ansetts värdigt att pryda omslaget på senaste numret av Diskulogen och därmed nått ut till 25.000 Dis-medlemmar.

I samma nummer (Dis-Smålands spalt på sidan 35) har vår ordförande skrivit om skogsfinnsk bebyggelse. Läs!

Ett pinsamt fel finns i senaste numret av SmåDisigt. Jag har placerat Södra Sandsjö kyrka på fel ort. Se rättelse på sidan 2.

Jag har upphört med boxadress och har numera samma post- och bostadsadress. Har även *fgeb@live.se* som ny e-postadress. Hoppas kunna styra så att ingen skräppost hittar dit.

* * *

Här råkade det bli lite utrymme över i min spalt. Jag hoppas ingen misstycker att jag fyller det med en tänkvärd historia.

År 1770 framlades följande detaljerade lagförslag i det engelska parlamentet. Jag antar att det stannade vid ett förslag.

- Om någon kvinna efter det denna lag trätt i kraft frestar eller lockar någon av Hans Majestäts undersåtar till äktenskap med hjälp av parfym, smink eller puder, löständer, falskt hår, spansk ull, korsetter, krinolin, högklackade skor och uppstoppade höfter, skall hon vara hemfallen till straff enligt den lag som gäller för häxeri, och giftermål som ingåtts under dessa omständigheter skall förklaras ogiltigt och upphävas.

Egon Burman
redaktör

Kanske distansutbildning är lösningen

av Egon Burman – fgeb@live.se

Om distansutbildning kontra traditionella studiecirklar vill jag skriva några rader. Se dem gärna som en debattartikel och kom gärna med invändningar, erfarenheter och synpunkter.

Disgen, med senaste version 8.2d, är ett fantastiskt släktforskningsprogram, som merparten av DIS medlemmar använder. Många års utvecklingsarbete har gjort programmet allt bättre, men samtidigt mer omfattande. Fler funktioner kräver mer av användarna för att kunna användas fullt ut.

Inom DIS-Småland har vi kunniga och engagerade utbildare som utför ett enastående ideellt arbete som kursledare. Men de är för få i förhållande till efterfrågan och behov av utbildning i programmet. Dess utom måste man inse att det finns en gräns för vad dessa eldsjälar orkar med i längden. Framför allt kan långa bilresor till och från kursorterna bli betungande. För den som väntar kan det även dröja innan nästa tillfälle till kurs kommer i närheten av hemorten.

Många kommer aldrig i gång

Denna traditionella kursverksamhet, där ett begränsat antal deltagare samlas på bestämd tid och plats, för att följa en kursplan och samtidigt umgås socialt, passar nog många och kommer säkert att fylla ett behov även i framtiden. Men jag menar att det räcker inte till. Som exempel skulle det ta flera år bara att utbilda en fjärdedel av Disgen-användarna inom DIS-Småland. Så realistiskt måste man se det, anser jag.

Alldeles för många som köpt Disgen har aldrig kommit igång med att använda programmet, och en del har inte ens installerat det i datorn. Jag har själv haft kontakt med flera och försökt hjälpa så gott jag kan. Det om något visar behovet av en bred utbildning i Disgen.

Det är här distansutbildningen kommer in. För Disgen är det ännu ganska nytt. Men den finns – och den fungerar! Den kräver naturligtvis självdisciplin, eftersom delarna måste avsätta tid själva. Men att deltagarna måste avsätta tid för träning gäller även för den traditionella studeicirkeln.

I övrigt skiljer sig sätten att lära inte mycket åt. Man följer en kursplan indelad i avsnitt. Man har en lärare att ställa frågor till. I distansutbildningen missar man inte ett avsnitt för att man fått förhinder en träff. Det måste ses som en fördel för distansutbildningen, liksom att deltagarna kan använda valfri tidpunkt och tid till inläring. I båda fallen gäller att det krävs bra kursmaterial och kompetenta lärare.

Kom i gång med Disgen

Så heter den interaktiva studiecirkel på distans som Bengt Kjällerström i Lund är skapare och ledare av. Deltagarna får lära sig att använda Disgen, och kursen avslutas med att de ska skriva ut en egen antavla med bilder och redovisa för att få sitt diplom.

Arbetet startade under 2012 och flera grupper med mellan 15 och 100 elever har kommit igång. Nu startar ny studiecirkel den 15 varje månad. Verksamheten har sanktionerats av DIS och kommer förhoppningsvis att utvecklas.

Bengt har minsann fått kämpa i motvind. Allt som är det minsta kommersiellt är ju tabu inom föreningsrörelsen. Men för den enskilde eleven är det viktigaste förstås att få en användbar utbildning till låg kostnad.

- Min önskan är att ge elever på distans samma möjligheter som om de satt i klassrummet. I klassrummet sätter jag mig gärna bredvid en elev och visar handgripligt på dennes dator hur man flyttar och kopplar de egna anorna i Disgen. Det går utmärkt att göra detsamma på distans. Eleverna kan också koppla upp sig på min dator för att söka bland alla CD-skivor på Sveriges befolkning och Dödboken, liksom fullt ut i Disbyt. För att lyckas med distansutbildning är interaktivitet A och O. Läraren ska kunna växelverka med sina elever och eleverna sinsemellan, säger Bengt Kjällerström, som innan han blev en glad pensionär var lärare på Fysiska institutionen i Lund.

Eftersom detta hittills är den enda distansutbildningen i Disgen så har Bengt Kjällerström elever från hela Sverige, inte minst från Stockholmsregionen. Intresse finns från ytterligare några lokalföreningar inom DIS att starta och jag hoppas de i så fall kan få tillgång till Bengts utmärkt välgjorda kursmaterial. DIS 25.000 medlemmar bör ge gott underlag för att sprida en enhetlig distansutbildning på flera händer under DIS centralt – förhoppningsvis till samma modesta pris. Det är ju i längden inte bra att verksamheten står och faller med en enda aktiv medlem.

Efter att ha talat med flera kursdeltagare om deras erfarenheter är jag inte det minsta tveksam att instämma med Britta Lisper i Uppsala, en av deltagarna:

Den här distansutbildningen fungerar kanon!

Allt om utbildningens innehåll hittar du på

kurs.dis.se/bengt/start

Egon Burman

ur Carl Christian Engströms "Minnen" (fortsättning från SmåDisigt 2-2012)

D.D. M.M. hade nu under denna sommar redan gjort deras stora officiella rundvisiter till grannhofven och nu i augusti var afsigten att Drottningen skulle inbjuda sina närmaste släktingar, Det Furstliga Herrskapet af Waldeck och Pyrmont. För att denna visit skulle blifva en riktig familjehögtidlighet var hela den Waldeckska familjen inbjuden "med barn och blomma", på borgerligt språk.

Den 1 Aug: emottogo D.D. M.M. en norsk deputation hvilken öfverlemnade en stor oljefärgstafla af Norske målaren Barlag, föreställande Utsikten från Elgåhöjden på fjällplatån mellan Österdalen ooh Gudbrandsdalen dit D.D. M.M. den 30 Juli 1873 gjorde en utflygt.

Enär nu detta skrives år 1907 kan man ej underlåta att reflektera öfver då och nu. Då visade denna taflas tillkomst att Bernadotterna verkligen ännu hade ett parti i Norge och att en stor del af Norrmännen ännu trodde på Unionens fördelar.

Jag kom att sitta bredvid en af dessa Norska deputerade. Det var en mycket hygglig bordskamrat, straxt efter det middagen begynte meddelade han mig att han var mycket sjuk af något åderbrock eller blodpropp? Alltnog det värkte förtviflat i hans ena ben. Jag ville föra honom från bordet men det ville han ej utan satt kvar. När hans tur kom, ropade Kungen hans namn för att dricka honom till. Men det var honom absolut omöjligt att resa sig och under försöken därtill höll han på att svimma. Då måste jag, tillika med ett par lakejer föra honom från bordet till mitt rum dit han bars.

Professor Abelin, Drottningens läkare, bad jag genast komma tillstädes. Denne företog sig en kur, som denna tid ansågs som något nytt, nemligen att våldsamt massagera knäet så att patienten skrek dugtigt. Emellan knådningarna tvangs han att gå upp och gå, och då jag om en kvarts stund återkom, ropade Abelin till mig, "se hvilken underkur med massage". Jag måste förundra mig ty Norrmannen gick fram och tillbaka. Att detta resultat var lyckat måtte ändå berott på Abelins omdöme, enär massage äfven kan vara farlig och detta erfor jag en tid därefter då äfven jag hade ondt i knäet, gick till Abelin och ville att han skulle massagera bort ömheten. Men nu sade han bestämt nej. Här duger ej massage utan använd först jod och sedan våta omslag. Åkomsten var nemligen en utgjutning i knäskålen.

Någon af de första dagarna i månaden anlände det Furstliga sällskapet till Liljeholmens station och embarkerade på Sköldmön som låg vid flottbron tätt utanför. Bagaget togs med en ångslup. Anledningen till valet af detta ställe var att de Furstliga ej ville, resklädda som de voro och med småbarn, utsätta sig för alltför stor nyfikenhet i Stockholm utan fingo sålunda fara direkte till Drottningholm. Furstinnan var mycket klen och måste, liksom hennes syster Drottningen, bäras upp för trapporna vid Drottningholm.

Det var ett stort sällskap, med ett bagage af bortåt ett hundratal collyn. Gästerna voro Fursten Georg Victor af Waldeck och Pyrmont född 1831 och gift med Prinsessan Helana af Nassau. Deras barn, som alla foro med till Sverige, voro Paulina född 1855, Maria född 1857, Emma född 1858, sedermera Drottning af Holland, Helena född 1861, Fredrik Herman född 1865 och Lovisa född 1873.

Af dessa var Prinsen sålunda enda Arfvingen till Furstendömena och enär han ansågs klen (någon släng af Engelska sjukan) vidtogos många försigtighetsmått så att han skulle kunna räddas för Dynastiens rätlinjade fortsättning.

Uppvaktningen bestod af Major von Heinitz i Preussiska Generalstabens reserv och som det föreföll mig, hade man nog flyttat honom till denna reträttplats hos Fursten på grund af hans häftiga lynne och arrogans, hvilket ej kunde tålas i en sådan Kår som Preussiska Generalstabens, där man anser disciplinens och lydnadens rotationspunkt vara belägen. Denne von Heinitz måste jag vara mycket tillsammans med och detta var otrefligt nog, ty han ville alltid vara magnifik, anseende sig för en stor man och menande att han var den som blifvit sänd till Waldeckarna för att styra och ställa.

Det bör här påminnas att, tillfölje af alla detroniseringar efter 1866 års krig, äfven det obetydliga Waldeck kommit i misshugg och dess oberoende krossats under Bismarcks triumfvagn. Likväl hörde jag att Waldeckarna ansett sig mycket kloka att genast kyssa Tyska Kungen på hand, hvaraf följde en del små fördelar beträffande Rikspost och telegraf m.m. En gång fick jag veta att de varit så stora diplomater att de skaffade sig fritt postporto äfven för allehanda saker på posten, t.o.m. hvad som ej annars fördes postledes, såsom sodavatten och allehanda matvaror, hvilket passade mycket bra, ty deras hufvudstad nemligen Arolsen hade ännu ingen järnväg.

Det var klart att dessa obetydliga Furstendömen endast hade Bismarcks nåd att tacka for att de fingo behålla någonting. Detta märkte jag ofta på Drottningen, hvilken ofta vid bordet hade yttranden om Bismarck och Preussarne som förvånade mig mycket, ty honom sparade hon ej på klander och detta i ordalag som äfven jag tyckte ej böra fällas i Hofbetjeningens närvaro. Ibland tyckte jag att hon med afsigt omtalade detta för vidarebefordran. Nåja, den som tages bort både oberoende, pengar och rang från någon, kan man ej begära att denne alltid skall finna sig uti situationen. Drottningens halfbroder och hela Nassau hade äfven fått bita i gräset, hvilket nog var närmaste anledningen till vår Drottningis misshumör. Waldeck och Nassau begge små voro alltså i samma fördörelse, och kunde nu ostört utbyta tankar. Man kunde väl märka att Preussarna, liksom Engelmännen i Indien, sändt vissa rådgifvare till sina substater och Heinitz ansåg sig som en sådandär i högre mission.

Svenskar födda i Tyskland

Varför intressera sig för personer som inte ingår i min släkt? – ja, det kan man undra. Mest beroende på att det ofta har fokuserats på emigranter till Amerika, och jag har ofta hört andra som inte hittar sina emigranter. Då kanske detta kan ge en ledtråd till att inte bara kontrollera Amerika utan andra länder.

På Släktforskarförbundets hemsida, genealogi.se, har skrivits om andra länder som svenskar emigrerat till. Exempel på litteratur:

AUSTRALIEN

Ulf Beijbom: Australienfarna, 1983.

Håkan Eilert: Källa vid öknens rand, Melbourne 1981.

ESTLAND

Ulf Beijbom: Hos okända släkten i Estland, 1994.

NYA ZEELAND

Sten Aminoff: Svenskarna i Nya Zeeland, Växjö 1988.

SYDAMERIKA

Göran Friborg: Brasiliensvenskarna, Växjö 1988.

Jag använde mig av *Sveriges Befolkning 1900* (SB) och sökte på personer födda i Tyskland och boende i Kalmar län.

Hittade en kvinna, **Adolfsson, Anna Elin Augusta**. Hon uppges vara född 14 januari 1880 i Hamburg, Tyskland, så henne bestämde jag mig för att följa bakåt.

I SB står hon i familj med **Ståhl, Karl Johan Alfred**, född 3 augusti 1870 i Vimmerby, typograf och ett barn **Karl Wilhelm** född 25 november 1898 i Vimmerby. I husförhörslängden för detta år, Vimmerby stadsförsamling AIIa:1 (1896-1901) sid 262, står det ytterligare ett barn med, men det bortser jag från till att börja med.

Anna Elin står där som inflyttad från Södra Vi den 7 november 1898, inflyttningsbevis nr 63, och det hittar jag också. Då går jag över till utflyttade från Södra Vi (H) och i utflyttningslängden för 1898 den 30 september finns hon med som nummer 41, kommer där från Ålhult, sidan 606.

Där hittar vi nu familjen Adolfsson, alltså Anna Elins hela familj. Hennes föräldrar var trädgårdsmästaren **Johan Adolfsson**, född i Virestad, Kronobergs län, den 9 eller 2 november 1849, och hans hustru **Anna Matsdotter Grym**, född 21 januari 1853 i Vämhus, Dalarna, med en son **Oskar Teodolf Adolf** född i Hamburg, Tyskland, den 21 oktober 1882.

När Anna Elin gifter sig med ovanstående Karl Johan Stål och flyttar till Vimmerby, bestämmer sig hennes familj för att året därpå också flytta. Denna gång flyttar de till Nyed, Värmland, och är år 1900 boende på Molkolms Järnvägsstation.

Men det var bakåt vi skulle leta oss. På samma sida står inflyttade från By, Värmland, den 10 november 1896, inflyttningsnummer 54 och 55. Utflyttningen från By-Säffle hittas i By-Säffle 15 oktober 1896, BI:4 (1894-1916) sid 6 nr 16 och 17. Mer står att läsa i församlingsboken på sidan 105. Där hittar vi ett antal trädgårdsmästare i Kroksta och vigseldatum för herr Adolfsson, den 29 november 1878.

Vad är då Kroksta?

(Kroksta med Tibble 2 mtl Säteri)

Godsägaren som Adolfsson arbetade åt var då Theodor Dahlgren född i Gustav domkapitel, Göteborg, den 9 februari 1850 och hans hustru Anna Elisabeth Lundström född i Skredsvik, Göteborgs och Bohus län den 14 juli 1865. De gifte sig 7 juli 1891 och får tre barn, Elisabeth född 1892, Klara Ingrid Charlotta född 1894 och sonen Theodor Viktor född 1895.

Här uppstår nu ett litet eller kanske stort problem, det står inget datum eller plats före inflyttning till Kroksta. Ska detta då vara slutet på denna undersökning?

Nej, här i husförhörslängden By-Säffle AI:28 (1886-1894) sidan 114, hittade jag inflyttning till Kroksta, men varifrån är svårttydligt. Det kan stå Örgryte 1894 9/5. Vad kan man då anse om detta? För min del tror jag att de kom från Tyskland till Göteborg något eller några år innan och i detta fall bodde i Örgryte innan de fick anställning hos godsägare Dahlgren, som också kom från Göteborgstrakten.

Vad kan man lära av detta? Ja, inte mer än att denna sökning i *Sveriges Befolkning 1900* och AD-Online har tagit mig ungefär 2 timmar med ett litet avbrott för kaffe. Det är inte alltid det går så lätt men roligt är det när det flyter på.

Finns det nu någon anledning och gå vidare? Vad jag vet om Göteborg men kanske inte just Örgryte är att det är ganska svårt att hitta personer i de längderna. Tror jag tar det lite lugnt ett tag och kanske fortsätter till nästa nummer.

Så var det med det, det gick inte att vänta. Hittar dem som utflyttade 3 april 1894 till By, Värmland från Svanen 7 i Örgryte B:4 (1879-1894) sidan 809 nr 111.

Vad mer jag ser här är att familjen kom till Svanen 7 den 5 december 1893 (Attestens nummer 421). Det var svårt att tyda var de kom ifrån. Kan vara så att det står Hamburg, Tyskland, men det behöver inte vara så. En del text är ganska svår att tyda som ni så väl vet. Man måste ofta ta till andra böcker för att komma vidare. Men när det är som i detta fall svårtydligt och jag själv inte känner till området så väl, kan det finnas fog för att lägga ut en efterlysning på Rötters anbytarforum. Där har jag fått ganska mycket hjälp förr om åren men också hjälpt andra.

Det finns också en databas som heter *Disbyt* och som ju tillhandahålls av föreningen DIS (Datorhjälp i släktforskningen) med säte i Linköping och med åtta regionföreningar. Eftersom jag är medlem där och har sänt in eget material, har jag tillgång till hela databasen med familjebilden, annars hittar man bara enstaka namn.

Min sökning med olika sätt gjorde mig inte gladare. Jag fann inget som kunde vara mina gunstlingar.

Jag får nog gå vidare med Anna Elins far Johan Adolfs-son så får vi se vad som hittas i Virestad om hans liv. Han var ganska lätt funnen, jag hade tytt hans födelse- dag till den 2 eller 9 men i födelseboken är han född den 7 november 1849 och döpt den 10 november, son till Arrendator **Adolf Nilson** och hans hustru **Elin Pers- dotter**, 34 år, i Femlingehult, Norrgården.

Johan hade många äldre syskon, närmare bestämt sju stycken vilket var vanligt, men en ovanlig sak på denna sida är att hans far Adolf är född i Norrköping 8 oktober 1813. Modern Elins födelseort är mer svårtydd. Om det längre fram blir tid till det kan jag fortsätta forska om föräldrarnas ursprung.

Nu är det i stället dags att leta sig framåt för att hitta när Johan Adolfs-son flyttade och hittade sin hustru från Dalarna. När vi nu går vidare i kyrkböckerna för Virestad och kommer till Virestad AI:13 (1851-1856) sidan 347, har Johan fått ytterligare två syskon. Två äldre systrar har flyttat (1853 och 1856). Här är det också svårtytt var modern föddes, men eftersom ett snett streck är draget från henne och ner över barnen, kan det vara så att hon också är född i Virestad.

I Virestad AI:14 (1857-1860) sidan 358 säger det oss att familjen fortfarande bor kvar på samma plats och inga fler barn har tillkommit, men ytterligare en dotter har flyttat hemifrån 1858.

Nu kom vi på lite flytt igen och denna gång är det Johan själv som vid en ålder av ungefär 15 år flyttar till Vinslöv 1865.

Om vi nu ska gå in på Johans yrkesbana kan det vara läge just vid denna flytt, för just i inflyttningslängden till Vinslöv (15 november 1865). blir Johan anställd som dräng hos **Carl Axel Gyllenkrok, Åraslöv, Vinslöv nr 18 i mtl Säteri**. Gyllenkrok själv står som boende på Svenstorp i Malmöhus län.

När vi nu fortsätter till Vinslöv AI:14 (1861-1867) sidan 174, har **Kjell Barnekov** (född 29 november 1839) övertagit ägarskapet eller arrendet och där finns dennes hustru **Elisabeth Hedvig Gabriella Ramel** (född 29 juni 1841).

Johan flyttar 21 oktober 1867 till Sörby. Han skrivs in i Sörby församling 8 november 1867 och börjar som dräng hos **Friherre Nils Gyllenstierna** (född 20 april 1826) och dennes hustru **Charlotta Margareta Louise Duwall** (född 1 januari 1837).

Yrkesbanan som trädgårdsmästare måste börja någonstans här eftersom de flesta som han jobbar under är trädgårdsmästare, verkar det som. Kan det vara så att snart kan jag knyta ihop säcken och hitta Johan som gift och att han flyttar till Tyskland.

I vart fall i Sörby (L) AI:6 (1868-1876) sidan 135 står Johan som utflyttad igen 1868, men vart det är här nästan otydligt igen.

Jag har verkligen försökt att ange källorna så exakt som det går. Kanske det finns felaktigheter. Maila då gärna rättelser till mig personligen så att jag kan ändra detta till nästa utgåva.

Vimmerby stadsförsamling CI:11 (1895-1917) sid 26
Södra Vi AI:26 (1891-1899) sid 606
Södra Vi BI:3 (1895-1924) sid 8
By-Säffle Alla:1 (1895-1899) sid 105
By-Säffle BI:3 (1887-1894) Bild 44
Örgryte B:4 (1879-1894) sid 435
Virestad C:5 (1829-1849) sid 371
Virestad AI:12 (1846-1850) sid 330
Virestad AI:16 (1861-1866) sid 491
Vinslöv B:4 (1862-1873) sid 31
Vinslöv AI:14 (1861-1867) sid 174
Vinslöv AI:14 (1861-1867) sid 172
Sörby AI:5 (1861-1868) Bild 76 / sid 82

Arne Johansson
webmaster Dis-Småland
nossnahoj.enra@gmail.com

Nya medlemmar i DIS-Småland

Komplettering till lista i SmåDisigt juli 2012

Per-Olof Sjölund	Krikonstigen 54	196 32	KUNGSÄNGEN
Ingvar Andersson	Idrottsvägen 4	352 51	VÄXJÖ
Poul Olsen	Aspåsgatan 24	564 33	BANKERYD
Eva Johansson	Helgerum Berggård	331 40	GUNNEBO
Leif Halldorf	Sparbanksgatan 4 D	793 31	LEKSAND
Rolf Holmqvist	Yxvägen 10	903 55	UMEÅ
Jörgen Rishøj	Højergardsvej 16 B	DK-2730	HERLEV, Danmark
Marianne Oskarsson	Rönnvägen 5 J	577 33	HULTSFRED
Eva-Maria Brangefeldt	Norra Sunhult	573 73	SUNHULTSBRUNN
Kjell Holm	Furustigen 7	575 39	EKSJÖ
Evelina Håkansson	Tannshult 204	310 83	UNNARYD
Christian Blank	Mosslegatan 33	331 33	VÄRNAMO
Lars Jansson	Smultronvägen 38	331 43	VÄRNAMO
Jonna Grahn	Bokgatan 6	331 51	VÄRNAMO
Lisbeth Petersson	Domarydsvägen 28	341 50	LAGAN
Werner Törnblom	Polkavägen 2	352 45	VÄXJÖ
Bertil Morin	Trettondagsvägen 11	352 61	VÄXJÖ
Gunilla Gustavsson	Villagatan 3	360 50	LESSEBO
Love Eriksen	Bihult 1	360 73	LENHOVDA
Lars-Erik Larsson	Illervägen 4	362 32	TINGSRYD
Gunilla Lundström	Klövervägen 1	362 51	VÄCKELSÅNG
Sven Eric Carlsson	Hedvägen 23	382 45	NYBRO
Anders Thomasson	Skåle Grindsvägen 55	387 90	KÖPINGSVIK
Lars-Göran Petersson	Runvägen 3 C	393 52	KALMAR
Elisabeth Johansson	Runnehällsvägen 31 C	393 54	KALMAR
Peter Åhs	Torggatan 18	522 31	TIDAHOLM
Kerstin Karlsson	Mjölnaregatan 8	353 12	JÖNKÖPING
Benny Hunemark	Pionjärvägen 16	556 27	JÖNKÖPING
Hanna Bladh	Gjutaregatan 4	561 42	HUSKVARNA
Lars Ahlgren	Ängsgatan 1	565 31	MULLSJÖ
Gert Eriksson	Pilgatan 9	571 39	NÄSSJÖ
Sven Åke von Klöhling	Köpmangatan 3	572 30	OSKARSHAMN
Håkan Wingren	Kampanjevägen 3	232 53	ÅKARP
Bengt Nilsson	Nylundsgatan 26	331 41	VÄRNAMO
Dag Hegfalk	Hjälshammar	331 93	VÄRNAMO
Carl-Magnus Mölstad	Haneforsvägen 31	360 44	INGELSTAD
Gudrun Engdahl	Ölvingstorp	388 92	LJUNGBYHOLM
Pernilla Edlund	Germundsgatan 3 B	392 47	KALMAR
Jan-Eric Gustafsson	Sjötrollets väg 38	393 59	KALMAR
Hans Svensson	Mandelblomsvägen 39	394 77	KALMAR

Systrarna på torpet Kajsaluckykan – av Eva Johansson

Kajsa Johansdotter har gett namn åt torpet Kajsaluckykan i Östergöl.

Torpet Kajsaluckykan i Östergöl i Älmeboda socken har fått sitt namn efter Kajsa Johansdotter. Hon blev troligen den sista som bodde där, och den som bodde där längst.

Samma år hon föds, 1851, flyttar hennes föräldrar in på torpet, som då är en backstuga med namnet Hallen. Kajsa flyttar hemifrån i tonåren och är piga på flera ställen innan hon återvänder och så småningom tar över torpet när båda föräldrarna är döda 1894. Här stannar hon troligen fram till sin död, eller strax innan.

Vid hembygdsföreningens torpinventering 1958 konstateras att resterna av den gamla potatisskällaren och delar av grunden finns kvar intill vägen. Letar man kan man fortfarande se stenarna och den raserade murstocken, men nu är allt överväxt av träd, buskar och annan växtlighet. Men stenarna finns kvar.

Historien börjar i Långasjö socken den 22 januari 1811. Då föds Ingrid Gustafsdotter, oäkta dotter till pigan Christina Månsdotter i Grimsgöl i Långasjö. Ingrid växer upp och får så småningom själv barn, första gången i juli 1834. Då är hon 23 år och piga i Moshult i Algutsboda när sonen Johan August föds. Nio år senare gifter hon sig med Johan Jonas Johansson från Urshult, när de båda är dräng och piga på Skärsjöhults säteri i Älmeboda. Johan Jonas är född i Kuramåla, där också hans mor Johanna Jonasdotter Dunberg är född. Ingrid har hunnit arbeta som piga både i Långasjö och i Ljuder innan hon kommer till säteriet. Sonen har hon lämnat kvar i Ljuders socken.

De nygifta flyttar till Ulfvahult. Där bor de ett år tills Johan Jonas får arrendera soldattorpet Brännebo i Norregård, som ligger på Thoramåla ägor. Där föds äldsta dottern Johanna i maj 1844 och här bor familjen kvar i sju år.

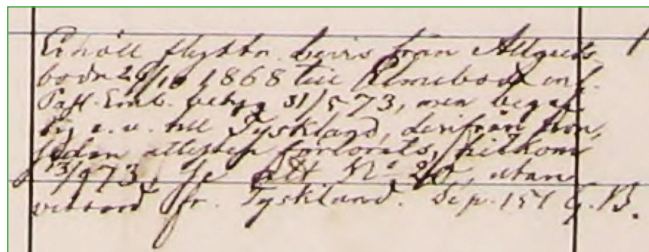
1851 flyttar de till backstugan Hallen i Östergöl och får ytterligare fyra barn. En son dör i späad ålder men syskonen Johanna, Carl, Kajsa och Emma samt halvbrodern Johan August lever alla till vuxen ålder. Emma är den yngsta i syskonskaran och född 1856.

När Ingrids äldste son Johan August är 14 år har han redan börjat en brottskarriär. Då har han häktats för stöld i Ronneby och transporteras nu av myndigheterna hem till sin mor. Prästen har noterat att han är inflyttad från Ljuders församling, vilket innebär att han måste ha rymt till Ronneby, där han gripits av polisen. ”Kan ej läsa” skriver prästen i marginalen.

Han stannar kvar hemma hos sin mor och styvfar i Östergöl. Ett par år senare noterar prästen i husförhörslängden om Johan August: ”Mindre välartad”. Då har han dömts för stöld 1850, bland annat av ett fickur i silver. Året därpå döms han andra gången för stöld, och får troligen fängelsestraff. Han lämnar senare hemtrakten och hamnar till slut på sjukhus i Malmö, där han dör i november 1855, av lungshot. Då är han 21 år gammal.

Under tiden växer Ingrids och Johan Jonas andra barn upp och nya föds. Det här är en familj som vi i dag kanske skulle se som socialt utsatta, och de har säkert blickarna på sig i dåtidens byasamhälle. Alla barnen utom Kajsa döms för stöld och två av de tre döttrarna får oäkta barn. Alla barnen flyttar omkring en hel del, både inom socknen, i grannsocknarna, i Blekinge och Skåne och utomlands. De stannar något år här och något där.

1862, när Johanna är 18 år, lämnar hon hemmet och blir piga i Skräddaremåla. Hon stannar ett år på varje gård. 1864 är hon piga på gården Evaryd nr 75 i Bräkne-Hoby i Blekinge, och dit kommer samma år hennes yngre bror Carl som dräng. Två år senare flyttar hon till Algutsboda socken och fortsätter arbeta som piga i två år. Den 26 oktober 1868, när hon är 24 år gammal, begär hon utflyttningsbetyg till Älmeboda av prästen. Men i stället för att flytta dit beger hon sig ner till Tyskland, enligt egen uppgift, skriver prästen när hon återkommer fem år senare.

Prästens anteckning i husförhörslängden om Johanna. Källa: Arkiv Digital Älmeboda AI:22 (1871-1875) Bild 208 /sid 196.

Vad hon gjorde i Tyskland vet vi inte mer än att hon på något sätt har försörjt sig och överlevt, eftersom hon så småningom återvänder till hembygden. Senare är hon i Danmark och arbetar. Att svenska ungdomar vid den här tiden begav sig till Tyskland och Danmark för att söka arbete var inte så ovanligt, likaväl som att andra emigrerade till Amerika. Fattigdomen hade brett ut sig med en ökande befolkning och de magra hemmanen i Småland skulle försörja allt fler.

De fattiga ungdomarna från landsbygden vandrade långa sträckor för att söka arbete, de hade inte råd att åka skjuts eller postdiligens, eller tåg senare. Från Småland var det många som vandrade till Skåne för att arbeta med tröskning och skörd. Av tradition har man också haft många kontakter över Östersjön från Blekinge och Skåne.

Hennes syster Kajsa arbetar också en tid i Danmark, liksom Johannas dotter Ida och Idas blivande make.

Över torpet Kajsalyckans gamla husgrund och den raserade murstocken växer det nu fullt med vintergröna. Foto 2012.

När Johanna återvänder 1873 och blir inskriven i Älmeboda församling igen den 13 september har hon fått arbete som piga hos bonden Johan Gustaf Johansson i Östergöl, där hon arbetat en kort tid före Tysklandsvistelsen. I Östergöl ligger ju också backstugan Hallen där Johannas föräldrar bor.

Nästan på dagen nio månader efter ankomsten föder hon som ogift mor dottern Ida, den 8 juni 1874. Då är Johanna 30 år. Det framgår inte av kyrkoarkiven vem fadern är. När Ida föds är det Johannas arbetsgivare och hans hustru som är vittnen.

Fyra år senare verkar Johanna bege sig till Skåne för att söka arbete, enligt prästens anteckning. Någon flyttning noteras inte men vid husförhöret 1882 uppges hon vara i Danmark och 1884 kommer hon hem därifrån. Då har hon två barn till med sig, utan att ha gift sig: Niels Peter Edmund född 1881 i Falling och Augusta Elisabet född 1882 i Gylling.

När Johanna är borta bor hennes dotter Ida hos sina morföräldrar hemma i backstugan Hallen, som senare kallas Kajsalyckan.

Johanna återkommer 1884 och flyttar då in med sina tre barn hos sin syster Kajsa som är piga hos Carl Johan Gustafsson i Östergöl, som tagit över gården där Johanna var piga när Ida föddes. Kajsa har också varit i Danmark och arbetat några år i två omgångar. I nästa husförhörslängd är Kajsa inhysepiga, vilket kan innebära att hon bara bor någonstans på Carl Johan Gustafsson gård och har eget hushåll.

Brodern Carl följer systrarnas exempel och både flyttar omkring och blir dömd för stöld. 16 år gammal flyttar han till Bräkne-Hoby i Blekinge första gången. På sex år byter han arbetsplats flera gånger, både hemma i Älmeboda och i Bräkne-Hoby. Där döms han 1870 till sex månaders straffarbete för första resan stöld, och antecknas då bland socknens obefintliga. Där tappar jag spåren efter honom.

På julafton 1888 dör systrarnas far och deras mor Ingrid bor kvar i backstugan fram till sin död 1894. Därefter bor Kajsa och Johanna med sina barn i backstugan.

När Johannas dotter Ida är 17 år beger hon sig själv till Danmark för att söka arbete. När hon återkommer framgår inte, men när hon ska gifta sig 1896 bor hon här med sin mor och moster Kajsa. Johanna flyttar till Lessebo i Hovmantorp 1899. Då är hon 65 år gammal och fabriksarbetare på pappersbruket. Där dör hon 1934, 90 år gammal.

Kajsa föder sonen Carl Ferdinand 1887 som ogift mor, då är hon 36 år gammal. Han växer upp här på torpet Kajsalyckan. I samma hushåll finns då den 50-årige gratialisten Johan Lindqvist från Karlskrona. Eftersom Kajsas son får efternamnet Lindqvist är det sannolikt han som är far till barnet. Gratialist innebär att han är soldat som fått avsked med pension. Kajsa verkar vara sambo med sin sons far fram till 1910, då han flyttar. Deras son Carl har lämnat hemmet som 17-åring och begett sig till Karlskrona. Därifrån återvänder han fyra år senare och är då före detta korpral. Sedan flyttar han till Stockholm, till Karlskrona igen och till Skåne. Kajsa reder sig själv verkar det som. Hon dör 1938, 87 år gammal.

Under tiden som Johanna och Kajsa varit i Danmark på 1870- och 80-talen har deras yngsta syster Emma suttit i fängelse och till slut dött där 1881, strax innan hon fyller 25 år. Fyra år tidigare döms hon första gången för stöld, vid Konga häradsrätt, till tre månaders straffarbete. Dessutom förlorar hon sina medborgerliga rättigheter ett år efter strafftidens slut. Ett år senare är det dags igen, nu blir strafftiden fängelse ett år och därefter tre års förlust av medborgerliga rättigheter. Hon blir fri den 30 september 1879 och får då arbete. Men redan i januari är det dags för rättegång igen. Den här gången blir det fyra års fängelse. Hennes brott: inbrott och stöld från arbetsgivaren.

Emma blir inte gammal i fängelset utan dör där i lunginflammation efter ett år. Tredje gången hon döms till straffarbete får hon inte sitta i länsfängelset hemma utan forslas till Norrmalms straffanstalt i Stockholm. När hon anländer dit den 22 januari antecknas hennes "lefnadsomständigheter" noga i hennes journal. Denna journal är tillgänglig via Riksarkivet. Här kan vi läsa att hennes föräldrar lever i fattiga omständigheter hemma i Älmeboda, att hon inte kan läsa och skriva trots att hon gått i skola. Hon har "ett tämligt gott föredöme uti modern men dåligt uti fadern". Hon har varit hemma tills hon var 15 år, tjänat ett år i Älmeboda och ett år i Blekinge. Sedan kom hon hem en tid men stannade inte utan "begaf sig ut på flykt".

Den 21 mars 1881 begravs hon på Stockholms kyrkogård av fängelseprästen Vallin.

Norrmalms fängelseanstalt var ett av den här tidens tre fängelser för kvinnor. Det låg vid Norra Bantorget på Barnhusgatan. De andra låg i Göteborg och Norrköping.

På Norrmalmsanstalten fanns som regel omkring 300 fångar. Man skilde på arbetsfångar och straffångar. Arbetsfångarna var här för att de inte kunde försörja sig själva, vilket var ett brott på den tiden. Straffångarna var kvinnor som dömts till mer än två års fängelse, de flesta för att de begått barnamord eller flera stölder.

Fol. 13 № 4. Johansson Emma

Lefnadsomständigheter före ankomsten.

Födelseår, månad och dag, samt ställe, uppgifvet till By, Socken, Stad, Härad och Län.	Föräldrarnas namn, stånd och vilkor, samt om de lefva och hvarst, eller när och hvarst de aflidit.	Uppfostran, förra yrke, el- eller näringsfång samt tiden och stället för första och sista Nattvårdsgången.	Ogift eller gift samt om hustru eller nära anföränd- ter lefva, uppgift å deras namn och vistelseort.	Den Församling, der fängens- jentlikt KONGL. förordn. den 20 Juli 1861 bör mantals- skrifvas.	Om, när och af hvad an- ledning tillföre häktad, för brott tilltalad, frikänd, bestraffad eller benådad.	När och af hvad orsak personen till fängels- anstalten ankomit, samt beslutet derom.
1836 den 4 April i Almeboda s: af Norra- bergs Län.	Föräldrar: Torparn Johan Johansson s: af Sjögrens Gustafs dotter, som lefva i fattiga vårkor i Sv i Almeboda.	Uppfostran i hemmet till 15 år; gått i skola; har ett lämpligt föredrag uti id d. d. uti fjunde år i boda; lär i s: af Blekinge; kon sedan hem tid, men blott g; uti be- tygt för 18 år i Almeboda sida: 1876. d.	Gift; har 3 barn.	Almeboda s: af Norra-bergs Län, der hon lefvde till Kv- o man- tals skrifvas.	1877 straffas för 1: o 2: o 3: o 1878 27/11 straffas för 2: o 3: o till 1 års str. och 3 års för- lust af myndig- het, enl. Rosnebergs, s: s: af Skarv- H. R. W. W. 1878 27/11	Ank. 80 20/1 s: af Norra-bergs Län, den 20/1 1877. Helt i del från bond, till en del från värd o ten en del om inboda. För 14 års straff sedt o 10 (10) års förlost af beh. för s: af s: af 1880 12/1

Anteckning om Emma i fängelsets arkiv. Källa: SVAR Centralfängelset på Norrmalms kyrkoarkiv SE/SSA/00334B/AIa/15 (1879-92) / sid 13.

Alla fångar arbetade i fängelset, från tidig morgon till sen kväll, framför allt med sömnad och annat textilarbete men också allt som behövde göras på fängelset. Kvinnorna kunde bestraffas för lättja eller arbetsvägran och bestraffningar var vanliga. Kvinnorna bodde i stora salar med 40 i varje och ett vanligt straff var ensamcell under kortare eller längre tid. Det var inte bara Emma som dog i fängelset, omkring 20 procent kom aldrig därifrån med livet i behåll. 1896 stängdes Norrmalmsanstalten där Emma dog.

Att förlora sina medborgerliga rättigheter innebar att man inte fick rösta, att man inte kunde få en offentlig anställning och att man inte fick vittna inför rätta. Det var ett straff som talade om för samhället att man inte var att lita på, en förlängning av fängelsestraffet. Detta begrepp kom in i lagtexten i 1864 års strafflag. Tidigare kallades det vanfrejd. Man kunde inte få något frejdebetyg av prästen, vilket försvärade att få arbete. Först 1918 försvann detta begrepp från lagstiftningen.

Resterna av Kajsalyckans gamla potatiskällare är det som ligger närmast vägen mellan Östergöl och Östra Toramåla, och som man också ser från väggkanten.

Eva Johansson
eva@evagun.se

Redaktör för Våra Rötter
Tjust Släktforskarförening

Källor:

Kyrkoarkiven i Almeboda, Algutsboda, Långsjö,
Hoby och danska Gylling och Falling
Almebodaboken 1989
Almeboda hembygdsförening
Norrmalmsfängelsets arkiv
Marja Taussi Sjöberg: Spinnhusliv, uppsats i
Ambjörnsson & Gaunt: Den dolda historien 1984